

Сектор культури Липоводолинської РДА
КЗ «Липоводолинська централізована бібліотечна система»
Центральна районна бібліотека ім.Л.М.Новиченка

Японія – країна сонця, яке сходить

Методичні поради

Липова Долина
2017

2017 рік – Рік Японії в Україні

Японія – вишуканий прекрасний сад –
втілення самої Краси.

К.Бальмонт

З метою активізації двостороннього співробітництва, зміцнення зв'язків між Україною та Японією, а також на виконання домовленостей, досягнутих за результатами офіційного візиту Президента України до Японії 2017 рік оголошено роком Японії в Україні. Не викликає сумніву, що це - ще один крок на шляху до співдружності двох країн, зближення українського та японського народів, що посприє розвитку діалогу культур, таких своєрідних і цікавих.

З метою надання інформації користувачам з цієї теми пропонуємо використати в своїй роботі поданий матеріал.

«Далека і загадкова Японія» (Бесіда-подорож)

Японія – країна загадкова. Зберігання традицій, виховання власної гідності, схильність до споглядання, незрозуміла європейцеві, ваблять і заворожують.

О, скільки існує міфів про цю країну! Скільки недоговореного таїть в собі її історія! Японія - це не тільки відважні самураї, прекрасні гейші, мудрі, наче увібрали в себе весь сенс буття, хокку, сакура і самі «розумні» автомобілі.

Японія – острівна держава у Східній Азії. Японці називають свою країну Ніппон чи Ніхон, що означає «Країна ранішнього сонця». Площа Японії займає 18-те місце серед країн Азії. Найбільші її острови – Хонсю, Хоккайдо, Кюсю та Сікоку. Крім того, до складу Японії входить безліч

дрібних островів. Заснована вона в 711 році першим японським імператором Дзімму. Сьогодні в Японії формально править імператор Акіхіто, прямий нащадок Дзімму. Японська імператорська династія не переривалася ніколи.

Японці – мужні хлопці: мало хто наважиться ціле життя жити на «пороховій бочці». Понад 70 відсотків суші Японії складають гори, з них близько двохсот – вулкани, багато з яких потихеньку вивергають струмочки лави і пару тисяч разів за рік вражають ґрунт під ногами аборигенів.

Хочеться відзначити кілька японських «родзинок». Пам'ятками їх назвати язик не повертається, але промовчати неможливо. У них - вся суть, весь характер японців.

Один із символів Японії – гора Фудзіяма. Десятки тисяч людей щодня здійснюють паломництво на гору Фудзі, священний символ для всіх японців. Багато в білому одязі і з палицями забираються на її вершину (треба зауважити, що це найвища гора в Японії - 3776 метрів) тільки для того, щоб зустріти схід сонця. Японці ще називають Фудзі соромливою красунею, тому що більшу частину часу вона ховається в білих хмарах або сірому тумані. «Той, хто жодного разу не піднімався на Фудзі, - дурень. Той же, хто піднімався двічі, - вдвічі дурень», - кажуть японці. Мається на увазі, що бути в країні, а тим більше жити в ній і не побувати на священній горі зі сплячим вулканом і не насолодитися її величчю, щонайменше нерозумно. Навіть незважаючи на дуже складне сходження, яке вдруге повторювати не варто, тому що вражень вистачить на все життя.

Оспіваний в романах японських письменників і картинах художників сад каменів Реандзі. На перший погляд може здатися, що нічого особливо в цьому саду немає. Ну лежать собі на білому пісочку сірі камені і лежать. Сад являє собою композицію з 15 каменів, але в якій би точці ви не знаходилися, неможливо побачити все каміння, погляду доступні лише 14. Цим людина повинна осягнути ефемерність буття і прийняти думку про те, що не можна пізнати все, що в житті завжди є щось приховане від нас.

Самотньому подорожньому загубитися в часі не складе труднощів перед прекрасними Воротами Мрій (Хігурасіномон). Вони прикрашені безліччю різьблених птахів, тварин, геометричних фігур, при цьому жодна «деталь» тут не повторюється - можете перевірити. А одна із задніх колон навмисно прикрашена різьбленням, виконаної «догори ногами» - це щоб боги не заздрили красі воріт і милувалися на них з небес.

Неподалік спить серед лотосів кішка. Майстер спеціально створив її сплячою, щоб підкреслити умиротворення і спокій цього місця. А самі японці вірять, що поки спить ця кішка, з Японією нічого не трапиться.

Але змінимо меланхолійний настрій і перестанемо міркувати про сенс життя - зануримося в Японію сучасну.

Японія перш за все - дуже швидко і динамічно розвивається в багату і процвітаючу державу, сучасне покоління жителів якого (близько 125 млн.) вже повністю скуштувало плоди наполегливої праці своїх попередників. Для економіки країни характерні високі темпи приросту; дуже високий (вище, ніж в США) обсяг ВВП на душу населення, першокласна промисловість, повсюдно витісняє конкурентів зі світового ринку, вищий клас якості виробів, небачений підйом науково-технічного стандарту, який перетворив Японію в центр науки і техніки завтрашнього дня, чудово розвинуте сільське господарство, що забезпечує на убогих ґрунтах маленької країни все її велике населення необхідними продуктами, небачена за ступенем розвитку інфраструктура, що включає кращі з сучасних дороги, транспортні засоби тощо, високоякісну систему народної освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення.

Всі ми знаємо, що це країна нових технологій, а туриста в першу чергу в Японських готелях і просто на вулицях вражають ... туалети. Так, вони трохи не схожі на наші, громадські. У готельному номері клозет обов'язково забезпечений пультом з безліччю кнопочок! Тут і сидіння з підігрівом (навіть у вуличних, сяючих чистотою), функція біде, душа, сушіння, витяжка запахів, навіть звук змивання води - мелодія (це для того, щоб сторонні не знали, чим ви там «займаєтесь»). Багато унітазів впізнають свого «відвідувача», привітно відкриваючи перед ним кришку, а потім, після закінчення «робіт», закриваючи. Н-да ... не вистачало тільки фото на пам'ять від розумного унітазу.

Комунальна інфраструктура північних японських міст, де взимку випадає сніг, забезпечує підігрів тротуарів і вулиць, що виключає появу ожеледиці та прибирання снігу. Але центрального опалення в Японії немає.

У Японії немає ні урн для сміття, ні сміттєвих баків. Кожен день строго призначений для збору скла, що переробляється, спалюване і неспалюване сміття. Порушення процедури карається великим штрафом. Все зібране сміття переробляється.

У Токіо, одному з найбільших світових мегаполісів, шестирічні діти користуються громадським транспортом самостійно. Серед мегаполісів столиця Японії вважається найбезпечнішою. За межами своєї батьківщини японці подорожувати бояться. Найнебезпечніша країна, на їхню думку, – США.

Свою армію Японії мати заборонено, як і брати участь у війнах, – це прописано в ст.9 Конституції. Тим не менш, Сили самооборони Японії озброєні за останнім словом техніки. Однак їхня функція переважно зводиться до сил швидкого реагування при надзвичайних ситуаціях (які на Японських островах відбуваються кілька разів на рік).

Японці народ дуже охайний, але, скільки б не було членів сім'ї, ванну всі приймають, не міняючи воду. Правда, перед цим кожен приймає душ.

У японців дуже низькі пенсії. Максимальна соціальна виплата бідним старим становить десь 300 доларів. Передбачається, що кожен японець сам повинен подбати про свою старість.

Японці - божевільні трудоголіки. Можуть запросто працювати 15-18 годин на день без перерви на обід. Приходити на роботу вчасно вважається поганим тоном. На місці треба бути хоча б на півгодини раніше.

У Японії на вулицях можна побачити вази з парасольками. Якщо починається дощ, можете взяти будь-яку, а потім, коли дощ закінчується, ставите в найближчу вазу.

Японці й алкоголь - поняття погано сумісні. Більшість із них навіть після однієї чарки міцного алкоголю починають жахливо червоніти. Але є й винятки - будь-якого українця переп'ють.

Давно минув час, коли на Японію дивилися як на цікаве і майже екзотичне явище, як на країну, здатну лише до жорстокості і насильства. Сьогодні Японія зовсім інша - та інше до неї відношення. На цю країну дивляться з завмиранням серця. Їдуть туди, як у Мекку. Вже ніщо японське не дивує - люди звикли очікувати нове, цікаве, незвичайне, феноменальне саме звідти.

Сподіваємось, що країнознавча подорож Японією відкрила для вас багато нових сторінок з історії та побуту країни, де нанотехнології співіснують зі стародавніми традиціями країни сонця, яке сходить..

Культура та традиції японського народу. (Пізнавальна година)

Японія - країна високої культури та суцільної грамотності, де навчанню й вихованню дітей приділяється велика увага з раннього дитинства. Вся історія японської культури – це вічний пошук Краси та Істини. Японці весь час прагнуть до пізнання прихованої сутності речей, щоб зрозуміти через деталь ціле. Саме такий погляд на світ дав можливість жителям країни, де сходить сонце, створити втаємничену церемонію чаювання, оволодіти казковим мистецтвом орігамі, ікебани, бансай, створити дивний «Сад каміння» Реандзі...

Уклін

Для японців дуже важливе добре ставлення один до одного. Це виражається насамперед у поклоні. У Японців прийняті поклони і посмішки. Підлеглий кланяється своєму начальнику, згинаючи корпус під кутом 450, колеги вклоняються один одному під кутом 150, зустрічають клієнтів під кутом 300, учень кланяється вчителю під кутом 480 і якщо учень виріс і став, наприклад, прем'єр-міністром країни, він при зустрічі з учителем кланяється під тим же кутом - значить кожному свій "кут". Ще, коли мати за японським звичаєм, носить немовля у себе за спиною, вона при кожному поклоні змушує кланятися і його, даючи тим самим перші уроки шанування старших.

Чаювання

Чаювання в Японії - цілий обряд, який називається "тя-ню-ю", що означає в перекладі "чайна церемонія". Беруть участь в обряді не більше 5 осіб. У кімнаті навіть вдень повинна бути напівтемрява, а всі меблі і предмети в ній - старовинні, лише білосніжна льняна хустка і бамбуковий ківш підкреслено нові.

Всі учасники церемонії сідають на підлогу. Один з них насипає в чашку порошок - розтертий в пудру зелений чай, заливає його окропом і спеціальним бамбуковим віночком збиває піну. Обряд відбувається в повному мовчанні. Особлива увага приділяється якості води. Споглядання світу одна з рис японського народу. До нього можна віднести і вирощування бонсай і складання ікебани.

Бонсай

Є в Японії справжні дива. Одне з них - бонсай - мініатюрні сади. Це маленькі садки, але своїми розмірами, не перевищують розмірів кімнати. Ростуть в них карликові дерева: дуби, клени, модрини висотою до 30 сантиметрів. Вирощують їх більше 900 років кілька поколінь людей, передаються вони у спадок. Японці можуть годинами милуватися такими садками, проводити біля них весь свій вільний час у роздумах, відпочиваючи від важкого трудового дня. Існування такого садка може бути пояснено прагненням людей пізнати красу великого світу, мати її поряд з собою.

Ікебана

Ікебана - приблизний переклад мистецтво складання квітів. Це ціла наука. Її викладають у спеціальних школах. Навчають цьому мистецтву з 6 років, три рази на тиждень. Проникнення у світ ікебани вимагає від людини професійних знань і особливого дару - тонкого зорового сприйняття її ледь вловимих властивостей. В основі лежать три лінії, які символізують Небо, Людину і Землю. Ікебана це не просто букет - це символ.

Кімоно

Кімоно перекладається з японської, як одяг. Кімоно - це японський національний костюм. Його і сьогодні в святкові дні носять всі від малого до великого. Воно передається у спадок, одне на всіх: немає відмінностей - чоловіче або жіноче. Кімоно - одяг, який ніколи не викидається.

Цвітіння сакури

Особливий інтерес у японців викликає японська вишня - сакура. Сакура у японців користується великою любов'ю і пошаною. У квітні в Японії проходить ханами-паті - свято-фестиваль милування цвітінням сакури. Починається він у столиці, а потім продовжується в інших японських містах і селищах.

Японія просто потопає в біло-рожевій піні квіток сакури. Це неймовірно красива пора! Під час цвітіння сакури сади і парки стоять неймовірно ошатні й урочисті. Дерева оповиті найніжнішою піною пелюсток, у повітрі витає тонкий аромат.

Кольори і відтінки пелюсток сакури найрізноманітніші: білі, рожеві, бузкові, червоні, фіолетові. З настанням темряви квітучі сакури підсвічуються з усіх сторін прожекторами - видовище просто чарівне! Сакура цвіте недовго. Скоро її ніжні пелюстки покриють землю навколо немов сніг, і кожен порив вітру буде піднімати білу заметіль ...

Орігамі

Орігамі ("складений папір") - давнє мистецтво складання фігурок з паперу. Мистецтво орігамі своїм корінням сягає у древній Китай, де і був відкритий папір.

Спочатку орігамі використовувалося в релігійних обрядах. Довгий час цей вид мистецтва був доступний лише представникам вищих станів, де ознакою хорошого тону було володіння технікою складання з паперу. Тільки після другої світової війни орігамі вийшло за межі Сходу і потрапило в Америку і Європу, де відразу знайшло своїх шанувальників.

Сад каміння

Сад каменів, так званий "філософський сад". Початок 16 ст. Кіото. У саду монастиря Реандзі ("храм миролюбного Дракона") в Кіото немає ні гір, ні води, ні дерев, ні єдиної квітки. Тільки п'ятнадцять темних великих, порослих мохом каменів і світлий морський пісок. Каміні розташовані так, що п'ятнадцятий камінь весь час вислизає з поля зору людини. З будь-якої точки саду можна побачити лише чотирнадцять каменів, що привносить у сприйняття незвичайність і загадковість. Автором цього саду вважається видатний художник-чернець Соами. Такі "сухі" сади називали "філософськими". Все тут створює умови для філософського самозаглиблення, зосереджує людину на головному - на переживанні простору.

Свята та карнавали:

3 березня - свято жінок, дівчаток, ляльок.

5 травня - свято хлопчиків.

7 липня - свято зірок, закоханих.

1 січня - Новий рік.

Два-три рази на місяць в різних місцях префектури та в різних храмах проводяться традиційні свята-карнавали "мацурі", де можна випити, поїсти та розважитись уволю. Особливо багатий на такі святкування лютий, коли робота на селі завмирає. У цей місяць в містечку Нісіки проводиться свято паперових ліхтарів, в місті Одате - ярмарок "амекко", місцевих кондитерських виробів, в Ога - фестиваль Намахаге Седо (танцюючого демона), в Какунодате і Йокоте - свято Хибури Камакура (для дітей будують з снігу хатини, схожі на ескімоські, де вони ласують солодощами), в місті Рокуго - змагання "такеуті" (фехтування бамбуковими палицями), в Юдзава – шоу собак породи Акіта.

Японія – це країна, яка зуміла стати однією з найбільш розвинених країн світу, не втрачаючи при цьому своїх традицій. Вона зберегла своє власне обличчя і навіть примусила інші країни звернутися до її досягнень, перейняти часточки її культурної спадщини.

Японська класична поезія (Поетична подорож у часі)

Дивна країна, країна, що першою в світі зустрічає схід Сонця; країна, де майже кожен день року є днем милування або квітучою сакурою, або квітучою сливою, або хагі, що прикрашає великими рожевими квітами своє абсолютно безлисте гілля, або місяцем, або зіркою, або співом комишівки, що в японців вважається найсолодкоголосішим птахом, або... Не можна перелічити всього, на чому зосереджують свою увагу японці, заглиблені у споглядання та осмислення як оточуючого світу, так і внутрішніх переживань і думок людини.

Поезія в житті японського народу є невід'ємним атрибутом спілкування між людьми. За допомогою поезії японці передають свої почуття, настрої. Поезія допомагає кожному розкрити свої переживання, осмислити себе в світі. Японія – країна, в якій неможливо зустріти мешканця, що за своє життя не спробував би скласти власного вірша чи не знав би кілька хайку з поетичної спадщини. Прагнення до гармонії є домінуючим принципом матеріальної і духовної культури Японії. Будь-яка найдрібніша деталь, подробиця буття може бути опоетизована і викликати зачарування і тремтяче милування. Жаба, ворона, муха, комар, опудало, болото – словом, усе те, що в нашій уяві є грубо прозаїчним, все в японській культурі пов'язано з людиною взаємозв'язком.

Старий ставок!
Жабка стрибне –
Сплеск пролунає.

Щоб почути звук того сплеску, треба відчувати тишу на тому ставку, а щоб почути і відчувати, потрібно наблизитись до реальної картини зображуваного у творі – побачити і відчувати велике в малому.

Саме майстрами поетичного жанру стали в японській літературі Мацуо Басьо, Ісікава Такубоку.

Мацуо Басьо став неперевершеним творцем найкоротшої форми японського віршування хоку. Хоку – це неримований тривірш.

Гостював я в сакури
Від початку й до кінця –
Цілісіньких двадцять днів!

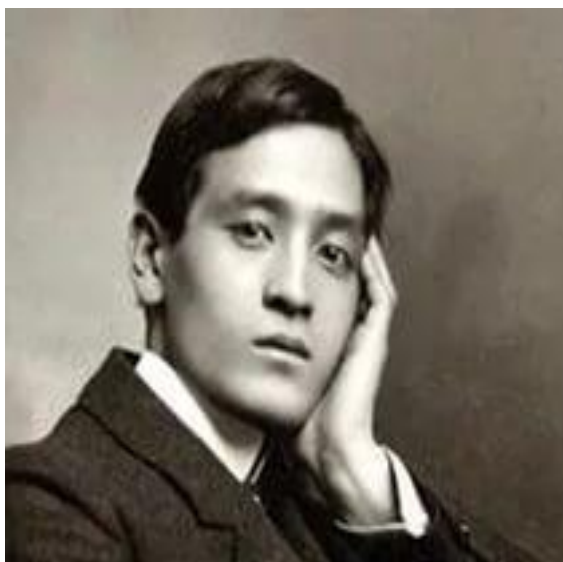
Справжнє ім'я ушавленого японського поета Мацуо Басьо – Манефуса Дзінсітіро. Народився в місті Уено, в сім'ї викладача каліграфії, колишнього самурая. Рідні поета були людьми освіченими, обізнані з творчістю китайських класиків. Басьо було 28 років, коли він полишив службу у місцевого феодала, і, сповнений честолюбних надій, помандрував до Едо (теперішній Токіо) із томиком своїх віршів. Життя Басьо складалось важко. Деякий час він працював у відомстві будівництва водних шляхів, але полишив цю посаду, став вчителем поезії.

Поезія Басьо – літопис його життя, результат його подорожніх роздумів. Із легкого жанру розваги поет перетворює хоку на довершені вірші, сповнені філософського смислу, розуміння Істини і Краси, особистих відчуттів ліричного героя.

На висохлу гілку
Сів ночувати крук.
Глибока осінь.

Осінь із дощем...
Навіть мавпа лісова
Вкрилась би плащем.

В Японії квітень називають місяцем Такубоку. Сам поет обрав собі псевдонім Такубоку, що означає клей-дерево (улюбленим птахом у дитинстві поета був дятел). Справжнє ім'я поета – Хадзіме Ісікава.

Ісікава Такубоку прожив всього 27 років, але залишив по собі велику спадщину. Доробок поета налічує понад 1000 «коротких пісень»; 745 танка, що складають дві окремі збірки «Жменя піску» та «Сумна забавка». За змістом їх можна назвати ліричним щоденником поетового життя, в якому відтворені різні моменти його роздумів, вражень, переживань, спогадів про дитинство.

Багато його танка стали народними піснями.

У Східному морі,
на острівці
на прибережнім піску
Я, не втираючи сліз
Бавлюся з красеням.

Цей вірш Ісікава Такубоку створив у 23 роки – тоді, коли хворів і йому було тяжко боротися із злиднями. Саме ця танка викарбувана на могильному камені Такубоку. Цим віршем починається поетична збірка «Жменя піску», яка вийшла у світ наприкінці 1910 року.

Танка поета, присвячені рідному селу, дитинству – овіяні смутком і тихою радістю.

П'ять років минуло,
як поїхав я з рідного краю,
І от, захворівши,
почув уві сні
зозулю з мого села!

Тільки в рідне село
увійшов –
одразу серце защеміло.
Яка широка вулиця стала!
І міст новий.

Друга збірка «Сумна забавка» була видана у 1912 році, вже по смерті поета. Збірка набуває печальної тональності не тільки особливостями світобачення поета, а і особливостями розвитку Японії. Такубоку у своїх танка в центрі ставить людину з її складними і протирічними сторонами життя. Реалістичний метод відображення життя у поезії танка допомагає Такубоку повністю розкрити свій талант поета.

Японія – це країна, де поетичні шедеври, створені упродовж багатьох поколінь кращими японськими поетами, трапляються на кожному кроці. Вони викарбувані на гранітних брилах, установлених поряд із буддійськими храмами, поблизу історичних пам'яток, практично в усіх мальовничих куточках країни: біля численних водограїв, обабіч стародавніх доріг, на гірських перевалах.

Відповідальна за випуск:

С.А.Лисенко – директор КЗ
«Липоводолинська ЦБС»

Матеріал підготували:

В.М.Мельник – зав. методико-
бібліографічним відділом ЦРБ
ім.Л.Новиченка

Н.М.Гуржій – провідний
бібліограф ЦРБ ім.Л.Новиченка

Комп'ютерна верстка:

Н.В.Товста – провідний
бібліотекар відділу
інформаційних технологій
ЦРБ ім.Л.Новиченка